

Musul Operasyonu: Türkiye'nin Öncelikleri, Sorunlar ve Kalıcı Çözüm Yolları

UFUK ULUTAŞ

- Musul'un DEAŞ'ın örgütsel dönüşümündeki önemi nedir?
 - Türkiye'nin Musul'daki öncelikleri nelerdir?
- Musul operasyonuna dair fikir ayrılıkları neden kaynaklanmaktadır?
- Irak iç siyaseti Musul operasyonu tartışmalarını nasıl etkilemektedir?

GİRİŞ

Büyük Musul operasyonu Irak Başbakanı Haydar el Abbadi'nin açıklamasıyla Pazartesi sabaha karşı başladı. Kuzeyden Peşmerge ve Ninova Muhafızları, güneyden ise Irak ordusu Musul'a yönelik çok cep-heli operasyonu başlatmış durumda. Henüz netleşmeyen ve mutabakata varılmayan ayrıntılar olsa da operasyonun uzun sürebileceği ve operasyona katılan aktörler arasında tartışmaların devam edeceği görülmektedir.

Operasyona dair birçok sorun da hem Türkiye'nin hem de uluslararası toplumun gündemini meşgul etmektedir. Operasyona hangi unsurların katılacağı, Irak'ın diğer bölgelerinde aktif olan Haş-di Şaabi milislerinin ve Terörle Mücadele Biriminin Musul'da intikam operasyonlarına başvurma riskinin nasıl engelleneceği ve Musul'un işgal öncesi sosyopolitik yapısına nasıl döneceği ile alakalı sorular önemini korumaktadır. Bu sorular etrafında hem Iraklı taraflar hem de Türkiye'nin dahil olduğu uluslararası aktörler fikir ayrılıkları yaşamaktadır. Bu fikir ayrılıklarının bir semptomu olarak Irak merkezi

hükümeti aracılığıyla yapay denilebilecek bir Başika krizi üretilmiştir. Türkiye'nin Irak merkezi hükümetinin daveti üzerine Musul'un hemen kuzeydoğusunda yer alan Başika kampında bölgenin yerel unsurlarını eğitmesi ve kamptaki sayıları 100'lerle ifade edilen eğitimci askerin varlığı tartışma konusu olmuştur. Irak merkezi hükümeti Başika üzerinden egemenlik tartışması açarken Türkiye ise Irak'ın toprak bütünlüğüne ve egemenlik haklarına saygı duyduğunu, Türk askerinin Irak merkezi hükümetinin daveti ve bilgisi dahilinde, DEAŞ'a karşı mücadele çerçevesinde ve eğitim amaçlı olarak kampta bulunduğunu belirtmiştir.

An itibarıyla farklı ülkelerden binlerce askerin bulunduğu ve ABD işgali ve sonrasındaki İran nüfuzu ile egemenlik sorunları yaşayan Irak'ın, az sayıdaki Türk askerinin terörle mücadele kapsamındaki varlığına karşı gösterdiği hasmane tavır, Başika meselesinin Irak merkezi hükümetini de aşan ve ABD ve İran gibi bölgesel aktörlerin başını çektiği bir vizyon ve politika ayrışmasının ürünü olduğunu göstermektedir.

UFUK ULUTAŞ

Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi'nde lisansını, Ohio State Üniversitesi Tarih bölümünde yüksek lisansını, YBU Uluslararası İlişkiler'de Suriye'deki DAİŞ varlığı üzerine doktorasını tamamladı. Kudüs İbrani Üniversitesi'nde İbranice ve Ortadoğu politikası dersleri aldı. Mershon Center for Security Studies'te ve Melton Center for Jewish Studies'te araştırmacı olarak çalıştı. Ohio State Üniversitesi'nde dünya tarihi dersleri verdi. SETA DC Ortadoğu Program Koordinatörlüğünü yürüttü. SETA'da Dış Politika Direktörlüğü vazifesine devam etmektedir.

Irak Türkiye'ye karşı terör saldırılarında bulunan iki terör örgütüne, PKK ve DEAŞ'a ev sahipliği yapmaktadır. Kandil merkezli PKK ve Musul merkezli DEAŞ Irak'taki "başarısız devlet", güvenlik boşluğu ve kırılğan siyasi yapıdan istifade ederek hem Irak'ın güvenliği hem de Türkiye'nin sınır ve iç güvenliği için tehdit oluşturmaktadır. Özellikle Irak'taki PKK varlığı 1990'lardan beri Türkiye'nin sınır ötesi operasyonlar yapmasına sebep olmaktadır. Irak'ın kuzeyindeki PKK kampları Türkiye'nin Irak menşeli tehdit algılamasının başlıca sebebidir. Ayrıca PKK'nın mevcut kırılğan yapı sebebiyle Irak-Suriye sınırındaki Sincar bölgesinde etkinliğini artırma ve Haşdi Şaabi çatısında askeri destek alma çabası içerisinde olduğu da görülmüştür. Bununla birlikte Irak ordusunun Musul'u DEAŞ'a bırakarak kaçmasının en büyük faturasını Irak'tan sonra Türkiye ödemek zorunda kalmıştır. Zira Musul'da konsolosluk bulunduran tek ülke olan Türkiye'nin diplomatları ve aileleri DEAŞ tarafından uzun süre rehin tutulmuştur. Musul'da ele geçirilen, ABD'nin Irak ordusuna hibe ettiği silahlar DEAŞ tarafından Suriye'de Türkiye'nin müttefiklerine ve hatta Türk askerine karşı kullanılmıştır. Yine Musul ve Tel Afer gibi şehirlerin DEAŞ tarafından işgalinden sonra çok sayıda Iraklı mülteci de Türkiye'ye sığınmıştır. Suriye'de de olduğu gibi, demografik yapısı değiştirilen her Irak şehri Türkiye'ye mülteci baskısı şeklinde yansımıştır.

Musul operasyonunun stratejisi, operasyonu yürütecek aktörler ve DEAŞ'tan temizlendikten sonra ortaya koyulacak yeni Musul vizyonu hem Irak hem Türkiye hem de DEAŞ'la bölgesel mücadelenin geleceği açısından hayati önem arz etmektedir. Bu sebepten Musul operasyonuna taraf olan aktörlerin pozisyonlarının ve vizyonlarının ortaya koyulması gerekmektedir. Nihayetinde hem bölgesel implikasyonları hem de dahil olan aktörler sebebiyle Musul operasyonu salt bir Irak konusu olmaktan çoktan çıkmıştır. ABD ve Batılı ülkelerin aksine Irak'ın güvenlik durumundan doğrudan etkilenen bir ülke olan Türkiye'nin operasyona dair hassasiyetlerini dilendirmesi bu açıdan oldukça doğal karşılanmalıdır.

MUSUL: DEAŞ'IN YENİ ÖRGÜTSEL DÜZLEMİ

DEAŞ Musul'u işgal çalışmalarına yıllar önce başlamıştır. 2012 yılından işgale kadar sistematik saldırılarla şehri tehdit eden örgüt Ekim 2013'ten itibaren de Musul'da bulunan yerel otoriteleri hedef almış ve çok sayıda suikast gerçekleştirmiştir. 2014 yılında DEAŞ, Anbar eyaletinde Ramadi ve Felluce gibi şehirlere yönelik artan saldırılarının devamında bazı Sünni Arap aşiretlerinin de desteğiyle Musul'u ağır saldırı altında tutmuştur. Irak ordusunu da büyük bir bozguna uğratan DEAŞ sonuç olarak 10 Haziran 2014'te Musul'u işgal etmiştir.

Örgüt Musul işgalinin akabinde Ninova ve Selahattin eyaletlerinde etkinliğini artırmıştır. Bunun dışında Irak ordusuna ait askeri üs ve havalimanlarıyla birlikte çok sayıda araç ve ağır silah Musul işgali esnasında örgüt tarafından ele geçirildi. İşgal ve dolayısıyla yaşanan birçok çatışmanın ardından Kuzey Irak'ta yeni bir göç dalgası başladı. Kısa bir süre içerisinde Kerkük, Erbil ve hatta Bağdat'ı tehdit eden bir konuma gelen DEAŞ, Musul'u işgali ile birlikte örgütsel olarak da yeni bir düzleme geçti. DEAŞ'ın sözcüsü Ebu Muhammed el Adnani Musul işgalinin hemen akabinde DEAŞ'ın "hilafet" ilanını dünyaya duyururken örgüt uzun süredir istediği medyatik görünüme de Musul ile birlikte kavuştu. Medyatiklik bir taraftan DEAŞ'ı uluslararası gündemin tepesine yerleştirirken diğer taraftan ise DEAŞ karşıtı koalisyonun da fitilini ateşlemiş oldu. Irak'ta Musul, Suriye'de ise Aynel Arab DEAŞ karşıtı uluslararası koalisyonun operasyonlarının miladi olarak kabul edilebilir.

Musul'u işgal eden DEAŞ, merkezi hükümet karşısında bir alternatif haline gelebilmek, yerel halkın desteğini kazanabilmek ve "hilafet" iddialarına dayanak oluşturmak için şehirde belediyeçilikten sağlık hizmetlerine kadar birçok faaliyete imza attı. Merkez bankasından ele geçirdiği yüklü miktardaki para ve petrol satışları sebebiyle dünyanın en zengin terör örgütlerinden birisi oldu. Buna rağmen Irak'ın diğer bölgelerinde de yaygın olan uzun süreli elektrik kesintilerinin yaşanmasını ve yakıt ve gıda fiyatlarının yüksek oranda artışını da engelleyemedi.

Şehirde asayiş sağlamak üzere örgüt tarafından farklı adımlar da atılmıştır. Örgüt bu minvalde 12 Temmuz 2014 tarihinde polis teşkilatı kurup gönüllüleri kabul etmeye başlamıştır. Bu yapı içerisinde yer alan şahıslara ise yaklaşık 400 ABD doları civarında aylık bağladığı da ifade edilmiştir.¹ Ayrıca şeriat mahkemelerinin de kurulduğu Musul’da DEAŞ, kendilerine muhalif olan grupları saldırı ve şantajlarla pasifleştirmiştir. Bunun dışında örgüte biat eden diğer silahlı yapılanmaların faaliyetlerine ise müsaade etmiştir.

Musul’un işgal edilmesinde kritik rol oynayan İzzeddin el Duri komutasındaki Nakşibendi ordu-su ile DEAŞ’ın yolları kısa sürede ayrı düşmüştür. Yaşanan çatışmaların ardından Nakşibendi ordusu DEAŞ’la hiçbir ilgilerinin olmadığını ve örgütün Musul’u yönetme biçimini tasvip etmediğini dile getirmiştir.

Musul DEAŞ ve selefi-cihadilerin Sehve Konseyleri sürecinden sonra yer altına çekildiği ve güçlerini tahkim ettikleri yerdir. DEAŞ ve müttefiklerinin Irak’ın en büyük ikinci şehri olan Musul’daki varlığı bu sebepten Haziran 2014’te başlamamıştır. Şehir içerisinde birçok hücresi bulunan, otorite boşluğu ve Maliki mezhepçiliğinin yarattığı fırsatı örgütlenerek ve ittifaklar kurarak değerlendiren DEAŞ, Suriye’de güçlenmesiyle birlikte Irak’taki operasyonel kabiliyetini de artırmıştır. DEAŞ nihayetinde bir Irak fenomenidir. Askeri ve istihbari yapılanmasında, az da olsa sosyolojik taban bulmasında ve Suriye’deki operasyonlarına başlamasında kilit ülke Irak’tır. Musul da 2000’lerin sonundan itibaren DEAŞ’ın veya önceki ismiyle IŞİD’in Irak’taki kilit noktasıdır.

MUSUL OPERASYONU VE FİKİR AYRILIKLARI

DEAŞ’ın Musul’da hem militan hem de mühimmat açısından büyük miktarda tahkimat yaptığı bilinmektedir. Zira örgütün, kendisini uluslararası toplum nezdinde “baş düşman” konumuna yerleştiren şehir olan Musul’u kaybetmesi, hem teritoryal kont-

rol iddiasını hem de Musul’la özdeşleşen “hilafet” söylemini büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır. Musul’la kazanılan şöhret ve gücün, Musul’un kaybedilmesiyle birlikte buharlaşacağı noktasından hareketle örgütün Musul’da varoluşsal bir mücadele vermesi beklenmektedir.

Şehre yönelik operasyonların yapılabileceği beş ayrı giriş noktası bulunmaktadır. Bunlardan dördü kuzeyde olup Peşmergenin kontrolü altındayken güneyde olan ve daha önce operasyonun denendiği nokta ise Irak merkezi hükümetine bağlı ordu ve Haşdi Şaabi milislerinin kontrolü altındadır.

Irak merkezi hükümeti, İran ve ABD Musul operasyonunun Irak ordusu ve Irak Terörle Mücadele Biriminin başını çektiği Haşdi Şaabi ve Peşmerge güçlerinin destek verdiği bir çatı tarafından yapılmasını istemektedir. Bu kompozisyonun en temel sorunlarından biri İran ve ABD’nin etkisindeki merkezi hükümetin ısrarla diğer yerel güçleri devre dışı bırakmak istemesidir. ABD hava saldırıları, İran ise sayıları yüz bini aşan sahadaki Şii milis güçleri üzerinden Irak’ta askeri ve siyasi nüfuz açısından tekeline sürdürürken alternatif oluşumlara sıcak bakmamaktadır. Diğer bir ifadeyle ABD ve İran arasında işgalden sonra Irak’ta kurulan *modus vivendi* hala devam etmektedir. Zira bu süreçte ABD terör listesinde olan Ketaib Hizbullah ve Asaib Ehl’el Hak gibi grupların da yer aldığı Haşdi Şaabi milislerine destek vermektedir.

Haşdi Şaabi, Iraklı Şiilerin Lideri Ayetullah Ali Sistani’nin fetvası üzerine kurulan ve içerisinde farklı oryantasyonlardan çok sayıda grubu barındıran bir paramiliter güçtür. Kurulmasında Sistani etkili olmasına rağmen sahada askeri olarak İran’ın komutasında olması bazı Iraklı Şiiler nezdinde bile eleştirilere sebep olmuş, zayıf da olsa İran’ın Irak’taki varlığı üzerinden Irak’ın egemenliğinin ihlali tartışmaları yapılmıştır. Haşdi Şaabi güçlü mezhepsel saiklere sahip ve daha önce DEAŞ’tan ele geçirdiği yerlerde işkence dahil aşırı şiddet içeren gayriinsani ve gayrihukuki metotlara başvurmuş bir yapıdır. Benzer intikam saldırılarına

1. “Life under ISIS in Mosul”, ISW, 28 Temmuz 2014.

veya mezhepçi uygulamalara Musul'da da devam edeceklerini tahmin etmek güç değildir. Diğer yandan Irak Terörle Mücadele Birimi ise DEAŞ'ın yükselmesinde en büyük rolü oynayan Maliki'nin kontrolü altında olan bir yapı olarak bilinmektedir. Başbakanlığı döneminde Maliki sadece kendisine sadık olan bir birime sahip olma adına söz konusu birimi kurmuş ve Irak'ın en elit birimi olarak teçhiz etmiştir. Irak merkezi ordusu ise bu iki birimin gölgesi altında kalmaktadır. Özellikle Haşdi Şaabi milislerinin merkezi orduya kabul edilmesi çalışmalarının yürütüldüğü, bu projeye karşı çıkan savunma bakanının azledildiği bir dönemde mezkur kompozisyonun Musul operasyonunu yönetmesi ciddi riskler barındırmaktadır.

ABD-Suriye ve Irak'ta Türkiye'yle ciddi fikir ayrılıkları yaşamaktadır. Fırat Kalkanı Harekatı ABD'nin PKK/YPG aracılığıyla kurmaya çalıştığı kuşak projesini sekteye uğratarak, Türkiye'nin Rusya ile normalleşmesi ve 15 Temmuz darbe girişiminin akabinde FETÖ elebaşısının iadesine ilişkin tartışmalar da iki ülke arasındaki ilişkileri gerginleştirmektedir. Böyle bir ortamda ABD, Musul operasyonu üzerinden Türkiye'nin Irak'taki hareket alanını daraltmaya çalışmaktadır. ABDli yetkililerin Musul ve Türkiye'nin katkısına ilişkin İran ve Irak merkezi hükümetine paralel açıklamaları da buna işaret etmektedir. Diğer bir deyişle ABD ve Türkiye arasındaki Suriye ayrışması etkilerini Irak'ta da hissettirmektedir ve Irak Başbakanı el Abbadi'nin Türkiye aleyhtarı açıklamalarında İran'la birlikte güçlü bir ABD etkisi sezilmektedir.

Musul operasyonu, Başika tartışmaları ve Türkiye aleyhtarlığının Irak'ın iç siyasetine bakan yönleri de vardır. ABD ve İran'ın operasyonu kendi tekeli altında yürütme gayretine ek olarak Irak'taki iç siyasi dengeler de mevcut tartışmalara yön vermektedir. Irak'ın kırılğan ve parçalı siyasi yapısı Maliki sonrasındaki dönemde de devam etmiş, yeni Başbakan el Abbadi İran ve ABD'nin hatta Sistani'nin de desteğini almasına rağmen etkisiz bir figür olagelmıştır. Yine Sistani'nin desteğine rağmen reform paketini hayata

sokamaması, ensesinde sürekli Maliki'nin nefesini hissetmesi, sosyolojik ve askeri tabanı olmaması sebebiyle yaşadığı güvensizlik el Abbadi'yi dış etkilere maruz bırakmıştır. El Abbadi'nin Haşdi Şaabi üzerindeki nüfuzunun çok zayıf olması da operasyona dair kararlardaki etkisini sınırlamaktadır. Bu süreçte Maliki, başbakanlığı döneminde topladığı servet ve askeri güç ile birlikte hükümet üzerinde etkin bir baskı unsuruna dönüşmüş ve iktidara yeniden gelme hazırlıkları yapmıştır.

Bu güvensizlik ortamı içerisinde el Abbadi artan Maliki nüfuzu, İran baskısı ve ABD desteği sebebiyle Başika'da yapay bir kriz üretmiş ve Türkiye'nin terörle mücadelede Irak'a verdiği desteğe yönelik hasmane bir tavır içerisine girmiştir. Irak'ta siyasi taraflar egemenlik meselesini siyasi bir malzeme olarak kullanmaktadır. Oysa el Abbadi 25 Aralık 2015 tarihinde Türkiye ziyareti kapsamında düzenlediği bir basın toplantısında Türkiye'den DEAŞ ile mücadele için destek talebinde bulunmuştur. Irak Savunma Bakanı el Ubeydi ise kampı ziyaret etmiş ve takdirlerini iletmiştir. Bu durumda Türkiye'nin özelde Musul genelde terörle mücadelede verdiği desteğin suni sebeplerle tartışma konusu yapılması hem DEAŞ'la mücadeleye hem de Irak'ın orta ve uzun vadedeki istikrarına zarar vermektedir. ABD'nin dolaylı ve Irak merkezi hükümetinin ise doğrudan PKK'yı büyük Musul operasyonuna dahil etme girişimi, Türkiye'ye yönelik bir hamle olarak görülebilir.

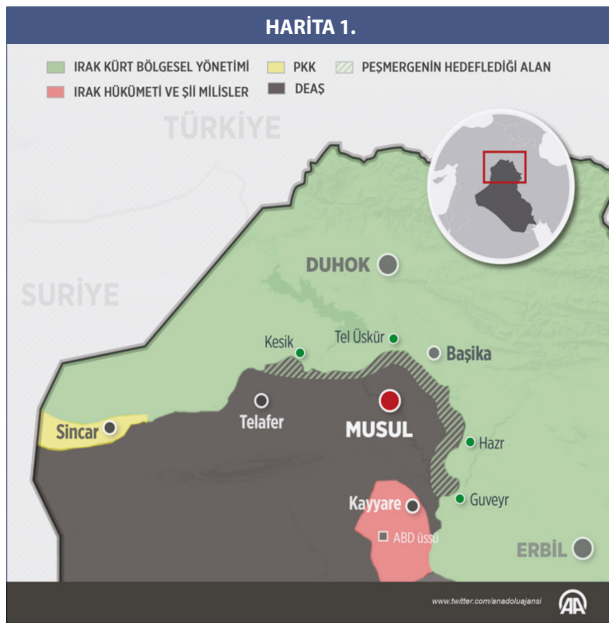
TÜRKİYE'NİN MUSUL'DAKİ ÖNCELİKLERİ

Musul; Irak, Irak'ın demografik yapısı, Türkiye'nin yakın müttefiki Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi ve nihayetinde Türkiye için önemine binaen Türkiye'nin kayıtsız kalabileceği bir nokta değildir. Bunun birkaç ana sebebi vardır.

Birincisi, Musul'un istikrarının Türkiye'ye güvenlik açısından implikasyonları vardır. Örneğin Musul operasyonundan kaçan DEAŞ militanlarının Türkiye'nin sınır güvenliğine ve Suriye'deki DEAŞ karşıtı operasyonlarına zarar vermemesi Türkiye'nin öncelikleri arasında yer almaktadır.

İkincisi, Musul'un demografik yapısının korunması; çatışmaların, demografik mühendisliğin ve olası mülteci akınının engellenmesi açısından hayati önem arz etmektedir. Çatışmalar ve demografik yapıyı değiştirme çabaları, etkileri Irak'la sınırlı kalmayan sorunlar çıkarmakta ve Türkiye bu durumdan doğrudan etkilenmektedir.

Üçüncüsü, PKK'nın Musul operasyonu üzerinden meşruiyet devşirmeye ve Irak'taki hareket alanını genişletmeye çalışması Türkiye'nin kırmızı çizgilerindendir. PKK'nın Haşdi Şaabi çatısı altında Suriye'dekine benzer şekilde farklı kısaltmalarla Irak istihbaratından askeri ve finansal destek aldığı bilinmektedir.²

Kaynak: Anadolu Ajansı

Türkiye bir taraftan Suriye'de Fırat Kalkanı Harekatı ile DEAŞ'a karşı mücadeleyi ve genel anlamda terörle mücadeleyi kendi imkanlarıyla yürütürken diğer taraftan ise Musul operasyonuna katılacağını en üst ağızdan dile getirmiştir. Daha önce de söylendiği gibi Türkiye'nin Irak'ın kuzeyinde terörle mücadele kapsamındaki askeri varlığı yeni değildir. DEAŞ'la mücadele kapsamında

ise Haziran 2014 sonrasında yeni boyutlar kazanmıştır. Türkiye ilk kez 1997 yılında Başika'ya asker konuşlandırmaya başlamıştır. Başika kampının dışında Bamerni başta olmak üzere üç ayrı kamp daha bulunmaktadır. Kampların temel hedefinin terör örgütü PKK ile mücadelenin koordinesinin yanı sıra yerel unsurların, Sünni grupların ve Peşmergelerin DEAŞ'la etkin mücadele için eğitilmesi olduğu bilinmektedir. Başta Ninova eyaletinin polis güçleri olmak üzere yaklaşık üç bin Sünni Musulludan oluşan Haşdi Vatani de (Ninova Muhafızları) Başika'da eğitilmektedir. Bu gruplar Irak merkezi hükümetinin çatısı altında operasyona katılmayı istemektedir.

Türkiye, Fırat Kalkanı Harekatına benzer bir şekilde uluslararası koalisyon güçleri ve Türk Hava Kuvvetleri'nin vereceği hava desteğiyle Ninova eyaletinin yerel unsurlarından oluşan Haşdi Vatani güçlerinin ve Peşmergenin merkezde olduğu bir gücün Musul operasyonunu yapması gerektiğini ifade etmektedir. İran kontrolündeki Haşdi Şaabi güçlerinin ve Maliki kontrolündeki Irak Terörle Mücadele Biriminin Musul merkeze girmesinin ve konuşlanmasının felaketle sonuçlanabileceğini iddia etmektedir. Aynı zamanda PKK'nın da Musul operasyonuna dahil olma gayretinde olduğu noktasından hareketle ABD ve Irak merkezi hükümetinin DEAŞ'la mücadele ederken Türkiye için derin güvenlik zafiyetleri oluşturacağını düşünmektedir. ABD ve İran Irak'ta en son ortak hareket ettiğinde Irak'ın tüm mezhepsel ve etnik fay hatları harekete geçmiş, zihni bölünme yaşanmış, DEAŞ'ın üzerine oturduğu kaos ve mezhepsel zemin ortaya çıkmış ve Ortadoğu'nun en kritik ülkelerinden birisi olan Irak, tabiri caizse yerle bir olmuştu. El Kaide ile mücadele söylemiyle başlatılan Irak işgali, DEAŞ terörünü üretmiş ve tüm bölgenin ağır maliyetler ödeyeceği süreci başlatmıştı. Bu durumun tekrar yaşanmaması için Türkiye, Irak merkezi hükümetinin çıkardığı suni tartışmalara rağmen Musul'a kayıtsız kalmayacağını açıkça beyan etmektedir.

2. Martin Chulov, "Amid Syrian Chaos, Iran's Game Plan Emerges: A Path to the Mediterranean", The Guardian, 8 Ekim 2016.

SONUÇ

Türkiye DEAŞ ve Musul konusuna Irak'taki deneyimlerine binaen kapsamlı ve kapsayıcı bir çözümle yaklaşmaktadır. Türkiye'nin DEAŞ'la mücadeledeki kapsamlı yaklaşımı, ABD ve İran tarafından rağbet görmemektedir. DEAŞ sadece askeri önlemlerle mücadele edilebilecek bir yapı değildir. Siyasi ve ideolojik mücadele de askeri mücadele kadar önemlidir. Zira DEAŞ'ı besleyen sosyolojik ve siyasi ortam hedef alınmadan, DEAŞ ideolojisinin kaos üzerine kurulu özüne dokunulmadan başlatılan askeri müdahaleler sadece kısa vadeli çözümler üretmekte, orta ve uzun vadede ise krizleri ve çatışmaları derinleştirmektedir. Sehve Konseyleri süreci bu konuda en çarpıcı örneklerden birisidir. Askeri metotlarla DEAŞ yer altına çekileceği bir döneme girebilir fakat gerekli şartlar oluştuğunda (Suriye krizi ve Maliki'nin mezhepçi otoriteryanizmi gibi) yeni müttefiklerle ve daha güçlü olarak karşımıza çıkacaktır.

Türkiye'nin Musul yaklaşımı askeri metotların sosyolojik hassasiyetlere paralel olarak yürütmesine olanak sağlamaktadır. PKK ağırlıklı SDG Rakka'ya saldırdığında Rakka halkının ekserisinin sahip olduğu tedirginliğin bir benzerinin Musul'da yaşanmaması gerekmektedir. Zira Haşdi Şaabi ve Maliki'nin Terörle Mücadele Biriminin mezhepçi ve intikamcı sicili Musul halkında tedirginliğe sebep olmaktadır. Diğer bir ifadeyle operasyonun başarısının en kritik unsuru olan Musul halkı, DEAŞ

terörü ve Haşdi Şaabi mezhepçiliği-intikamcılığı kısılcacında bırakılmamalıdır.

Türkiye'nin operasyonun kara gücü olarak desteklediği Peşmerge ve Haşdi Vatani güçlerinin sayısı, Haşdi Şaabi, Irak merkezi ordusu ve Terörle Mücadele Biriminin toplam sayısı ile kıyaslanmayacak derecede azdır. Bu durum Türkiye'nin Irak'taki en büyük meydan okumalarından birisidir. Diğerleri ise an itibarıyla Irak'ta Türkiye karşıtı cephede bulunan aktörlerin askeri ve siyasi nüfuz açısından oldukça güçlü olmasıdır. Bu gücün verdiği öz güvenle ABD, İran ve Irak merkezi hükümeti, Türkiye'nin Irak'taki hassasiyetlerini göz ardı etmektedir. Mevcut tavırlarında DEAŞ'a karşı hızlı bir başarı sağlama çabaları da büyük rol oynamaktadır. ABD'de yaklaşan başkanlık seçimleri, Obama'nın DEAŞ'la mücadele konusunda Amerikan kamuoyuna verdiği vaatler, Irak'ın kırılğan iç siyasi yapısı ve İran'ın Suriye'de yapmadığı DEAŞ'la mücadeleyi Irak'ta yapmak istemesi, bu üç aktörün salt askeri çözümle ilerlemesine ve hızlı sonuç almaya çalışmasına sebep olmaktadır. Musul'da DEAŞ sonrasına dair planlamanın olmaması da bunu göstermektedir. Ne var ki Irak'ın ve bölgenin ihtiyacı, DEAŞ'a karşı hızlı ve medyatik bir başarıdan ziyade kalıcı ve sürdürülebilir bir başarıdır. Bu başarının anahtarı ise Musul'un demografik yapısının korunması, DEAŞ'la mücadele çerçevesinde diğer terör örgütlerine alan açılmaması ve siyasi çoğulculuğun ve güç paylaşımının tesisinde yatmaktadır.

SETA

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | Ankara

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya
06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

SETA | İstanbul

Deftardar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı
No: 41-43 Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 315 11 00 | Faks: +90 212 315 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite
1106 Washington D.C. 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

SETA | Cairo

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen
Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985